

Paweł Gurtowski

Małe Radowiska, st. 54, gm.
Wąbrzeźno, woj. toruńskie, AZP
36-47/75

Informator Archeologiczny : badania 30, 56

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

grobow: po północnej stronie rzędu kamieni 3 (dwa dorosłych, jedno dziecko), po stronie południowej 5 (wyłącznie dzieci). Zmarli złożeni byli w pozycji wyprostowanej, z głowami skierowanymi na zachód. Żaden z grobów nie zawierał wyposażenia. We wschodniej części grobowca, w pobliżu jego podstawy, odkryto płytką, prostokątną jamę ze śladami intensywnego działania ognia. Druga, kolista jama, sięgająca ponad 1,5 m poniżej pierwotnej powierzchni, znajdowała się na linii czoła grobowca. Grobowiec nakryty był nasypem ziemnym, którego wysokość w partii czołowej można rekonstruować na co najmniej 3 m. W nasypie znaleziono kilkaset drobnych fragmentów ceramiki, wyroby krzemienne (głównie odłupki), grudki polepy, okruchy ochry, kości zwierzęce, dwukolorowy paciorek szklany i bardzo liczne drobne kamienie. Ceramikę z kopca prawie w całości należy wiązać z kulturą pucharów lejkowatych, jedynie kilka fragmentów można łączyć z początkami okresu brązu, okresem wpływów rzymskich i wczesnym średniowieczem. Po stronie wschodniej i południowo-wschodniej grobowca megalitycznego natrafiono na cmentarzysko. Groby, częściowo wkopane w calec, częściowo w rozsypisko grobowca, miały formę skrzyń kamiennych o wymiarach 2–2,5 x 1–1,5 m (tylko jedna 1 x 0,7 m), z dnami wyłożonymi płaskimi płytami i były nakryte regularnymi brukami. Odkryto 10 grobów, w tym 3 bardzo zniszczone przez późniejsze wkopy. Dwa przebadano fragmentarycznie. Z przebadanych w całości trzy były zorientowane wzdłuż osi wschód–zachód, pięć – północ–południe. Wszystkie zawierały pochówki szkieletowe, przy czym dwa (nr 3 i 5) były grobami podwójnymi (osoba dorosła i dziecko). Tylko w grobie nr 5 znaleziono igłę kościaną, poza tym żaden nie zawierał wyposażenia. Na podstawie formy grobów cmentarzysko należy wiązać z kulturą pucharów lejkowatych, z tym że jest ono młodsze od grobowca megalitycznego. Nasyp grobowca był wtórnie wykorzystywany do celów sepulkralnych – po raz pierwszy być może już w schyłkowym neolicie przez ludność kultury ceramiki sznurowej, z całą pewnością w późnym okresie wpływów rzymskich, kiedy to wkopano weń co najmniej jeden grób ciałopalny (z tego okresu pochodzą fragmenty ceramiki toczzonej na kole i paciorek z dwukolorowego szkła). Wtórne użytkowanie nadało pierwotnie podłużnemu nasypowi kopulastą formę, jaką ma obecnie.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w PSOZ w Tarnobrzegu. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowowschodniej”, t. II, 1997.

Badania będą kontynuowane.

MAŁE RADOWISKA, st. 54,

gm. Wąbrzeźno,
woj. toruńskie,
AZP 36-47/75

- ślady osadnictwa kultury późnej ceramiki wstęgowej (neolit)

Badania weryfikacyjno-sondażowe, przeprowadzone w listopadzie przez mgr. Pawła Gurtowskiego (PSOZ Toruń). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 4 m².

Prace miały na celu uściślenie danych o istniejących zagrożeniach (głęboka orka) i stanie zachowania nawarstwień kulturowych oraz pozyskanie materiału zabytkowego, pozwalającego na precyzyjniejsze określenie chronologii stanowiska. W trakcie prospekcji powierzchniowej zarejestrowano ślady trzech intensywnie niszczonych jam. W miejscu jednej z nich wytyczono wykop sondażowy. Odślonięto pozostałości owalnej jamy o wymiarach 1,4 x 1,2 m. Obiekt zagłębiał się w gliniasty calec na 20 cm. Z jego wypełniska pozyskano 300 fragmentów ceramiki, 9 krzemieni i siekierkę kamienną. Analiza technologiczno-stylistyczna ceramiki pozwala wiązać te materiały z III fazą rozwojową kultury późnej ceramiki wstęgowej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w PSOZ w Toruniu.

Badania nie będą kontynuowane.

MAŁE RADOWISKA, st. 56,

gm. Wąbrzeźno,
woj. toruńskie,
AZP 36-47/77

- osada kultury późnej ceramiki wstęgowej i kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Badania weryfikacyjno-sondażowe, przeprowadzone w listopadzie przez mgr. Pawła Gurtowskiego (PSOZ Toruń). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 16 m².

Prace miały na celu uściślenie danych o istniejących zagrożeniach (głęboka orka) i stanie zachowania nawarstwień kulturowych oraz pozyskanie materiału zabytkowego pozwalającego na precyzyjniejsze określenie chronologii stanowiska. W trakcie prospekcji powierzchniowej zarejestrowano ślady intensywnie niszczonej jamy. W rzucie poziomym obiekt zbliżony był do prostokąta o wymiarach 5 x 3 m, jego miąższość dochodziła do 120 cm. Z tak dużego obiektu o charakterze gliniankowym pozyskano jedynie 55 fragmentów ceramiki, którą po